

se proteže ratno pravo. Ovo bo se može i mora ograničiti ne samo na osobe, već i na teritorij. Obično se ratnim teritorijem smatra cjelokupni prostor kopneni, nad kojim se stere suverena vlast one države, koja ratuje, kao i sve vode, što pomenuti kopneni teritorij okružuju, i napokon otvoreno more. Prema tomu ratni teritorij, na kojem se smije rat voditi, jest ne samo mati zemlja dotične države, već i njezine kolonije na drugim kontinentima, nadalje autonomne pokrajine njezine kao i polusuverene države, samo ako su pod zaštitom države, koja ratuje. Teritorij, na kojem se ne smije ratovati, jest teritorij neutralnih državâ i svaki onaj teritorij, koji je međunarodnim pravom proglašen kao neutralni teritorij, n. pr. Bospor, Dardanelle, Sueški prokop i t. d. (Svršit će se).

Odredbe svete Stolice.

I. Kongregacija S. Officii (Sectio de Indulgentiis.)

1) dekretom od 25. lipnja 1914. javlja, da je sv. Otac Papa Pijo X. podijelio potpuni oprost *toties quoties*, koji mogu dobiti vjernici na dušni dan svake godine uz uvjet, ako se ispovjede i prime sv. Pričest toliko puta, koliko puta posjete koju crkvu ili koju javnu ili polujavnu kapelu i ondje se pomole po nakani sv. Oca Pape, ali samo za duše u čistilištu. Ssmus D. N. Pius div. prov. Pp. X... *benigne concedere dignatus est, ut die 2. Novembris culuslibet anni christifideles, confessi ac s. Communione refecti, quoties aliquam ecclesiam vel publicum aut semipublicum oratorium defunctis suffragaturi visitaverint, ibique ad mentem Summi Pontificis oraverint, toties plenariam Indulgentiam animabus piacularibus flammis addictis tantummodo valituram lucrari valeant. Praesenti in perpetuum valituro...* (Sr. Acta Apost. Sedes VI. pag. 378.).

2) dekretom od istoga datuma javlja, da je sv. Otac Papa Pijo X. na stavljeni upit: an *toties lucrari valeant indulgentiae particulares, quoties iniunctae preces vel opera lterentur, si nulla fiat in ipsarum concessionibus declaratio de his pluries in die vel semel tantum acquirendis* izjavio, da vjernici mogu dobiti

djelomične oprostite ne samo jedan put na dan već toliko puta, koliko puta obave one molitve ili one bogoljubnosti, koje su navedene u dozvoljenjima dotičnih djelomičnih oprosta ... posse .. partiales Indulgentiae toties acquiri, quoties preces vel pia opera in concessionibus indicatae reiterentur. (Sr. Acta. Ap. Sedis VI. pag. 379.).

II. Kongregacija Indicis dekretom od 1. lipnja 1914. za-
branila je ove knjige:

Henri Bergson, *Essai sur les données immédiates de la conscience*. Paris, Felix Alcan.

Matière et memoire; essai sur la relation du corps à l' esprit. Ibid.
L' evolution creatrice. Ibid.

Alois Konrad, *Johannes der Täufer*. Graz und Wien 1911.:
donec corrigatur.

Damiano Avancini, *Modernismo*; romanzo. Milano 1913.

Rafael Uribe Uribe, *De cómo el liberalismo político colombiano no es pecado*. Bogotá 1912.

Theodor Wacker, *Zentrum und kirchliche Autorität* in opus-
culo: *Gegen die Quertreiber*. Essen 1914. (Sr. Acta Apostolicae
Sedis VI. pag. 314.).

III. Dva Motu propria. Kad je pok. Papa Leon XIII. uveo nekoje reforme u redu sv. Benedikta, imenovao primasa kao vrhovnu glavu cjelokupnoga reda sa sjedištem u Rimu, sagradio je na Aventinu god. 1893. novi samostan za monahe istoga reda i podigao im visoku školu — Collegium Anselmianum — za filozofiju, teologiju i kanonsko pravo. Ovaj novi zavod dobio je od istoga svoga utemeljitelja pravo podjeljivati doktorate, kao i druga sveučilišta što imaju, ali to je pravo usmeno bilo podijeljeno, ili kako se to kaže vivae vocis oraculo. Pok. Papa Pijo X. potvrdio je svojim Motu proprio od 24. lipnja 1914. tu povlast i pismeno, tako te ovo novo sveučilište rimsko imade pravo podjeljivati doktorate svih triju fakulteta, filozofskoga, bogoslovsckoga i kanonskoga, i to ne samo slušateljima svoga reda, već i vanjskima, koji propisno pohađaju predavanja i podvrgavaju se ispitima. Odlični red sv. Benedikta dobio je međutim i u novom Papi Benediktu XV. novog dobrotvora, koji je među prvim svojim djelima uzeo na sebe protektorat cijeloga reda. (Sr. Acta Ap. Sedis VI. pag. 333. i sl.)

Drugim Motu proprio od 29. lipnja 1914. odredio je sv. Otac, da u svim sveučilištima i visokim školama, zvale se one liceji, kolegiji, seminari, instituti, koje imadu od Apostolske Stolice oblast podjeljivati doktorat sv. bogoslovlja, moraju profesori bogoslovije (dogmatike) rabiti „*Summam Theologicam*“ sv. Tome kao školsku knjigu i nju latinskim jezikom tumačiti slušaocima. Nijedan novi institut ne će odsele dobiti povlasti van uz taj isti uvjet, a oni instituti ili fakulteti, pa i redovnički, koji imadu vlast doktorate podjeljivati, izgubit će tu povlast, ako za tri godine ne udovolje ovome propisu.

U obrazloženju ove svoje odredbe navodi sv. Otac među ostalim razlozima i ova dva, koje doslovce navodimo: *Nam quae in philosophia S. Thomae sunt capita, non ea haberi debent in opinionom genere, de quibus in utramque partem disputari licet, sed velut fundamenta, in quibus omnis naturalium divinarumque rerum scientia consistit...* „...christianae philosophiae sacraeque theologiae magistri probe meminisse debent, non idcirco sibi factam esse facultatem docendi, ut sua opinionum placita cum alumnis disciplinae suae communicent, sed ut his doctrinas Ecclesiae probatissimas impertiant.“ (Sr. Acta Apost. Sedis VI. pag. 336. i sl.)

IV. Kongregacija Studiorum u savezu s gore pomenutim odredbama izdala je dne 27. srpnja 1914. dvadesetčetiri teze, za koje izjavljuje, da sadržavaju poglavita načela nauke sv. Tome Akvinca u filozofiji napose u metafizici, koje se u katoličkim školama običavaju predavati i braniti. Ovo su te teze:

I. *Potentia et actus ita dividunt ens, ut quidquid est vel sit actus purus, vel ex potentia et actu tamquam primis atque intrinsecis principiis necessario coalescat.*

II. *Actus utpote perfectio non limitatur nisi per potentiam, quae est capacitas perfectionis. Proinde in quo ordine actus est purus, in eodem nonnisi illimitatus et unicus existit; ubi vero est finitus ac multiplex, in veram incidit cum potentia compositionem.*

III. *Quapropter in absoluta ipsius esse ratione unus subsistit Deus, unus et simplicissimus, cetera cuncta quae ipsum esse participant, naturam habent qua esse coarctatur ac tamquam distinctis realiter principiis essentia et esse constant.*

IV. Ens, quod denominatur ab esse, non univoce de Deo ac de creaturis dicitur, nec tamen prorsus aequivoce, sed analogice, analogiâ tum attributionis tum proportionalitatis.

V. Est praeterea in omni creatura realis compositio subjecti subsistentis cum formis secundario additis sive accidentibus: ea vero, nisi esse realiter in essentia distincta reciperetur, intelligi non posset.

VI. Praeter absoluta accidentia est etiam relativum, sive a d aliquid. Quamvis enim ad aliquid non significet secundum propriam rationem aliquid alicui inhaerens, saepe tamen causam in rebus habet, et ideo realem entitatem distinctam a subjecto.

VII. Creatura spiritualis est in sua essentia omnino simplex. Sed remanet in ea compositio duplex: essentiae cum esse et substantiae cum accidentibus.

VIII. Creatura vero corporalis est quoad ipsam essentiam composita potentiâ et actu; quae potentia et actus ordinis essentiae materiae et formae nominibus designantur.

IX. Earum partium neutra per se esse habet, nec per se producitur aut corrumpitur, nec ponitur in praedicamento, nisi reductive ut principium substantiale.

X. Etsi corpoream naturam extensio in partes integrales consequitur, non tamen idem est corpori esse substantiam et esse quantum. Substantia quippe ratione sui indivisibilis est, non quidem ad modum puncti, sed ad modum eius, quod est extra ordinem dimensionis. Quantitas vero, quae extensionem substantiae tribuit, a substantia realiter differt et est veri nominis accidens.

XI. Quantitate signata materia principium est individuationis i. e. numericae distinctionis, quae in puris spiritibus esse non potest, unius individui ab alio in eadem natura specifica.

XII. Eadem efficitur quantitate, ut corpus circumscriptive sit in loco, et in uno tantum loco de quacumque potentia per hunc modum esse possit.

XIII. Corpora dividuntur bifariam: quaedam enim sunt viventia, quaedam expertia vitae. In viventibus, ut in eodem subjecto pars movens et pars mota per se habeantur, forma substantialis, animae nomine designata, requirit organicam dispositionem seu partes heterogeneas.

XIV. Vegetalis et sensilis ordinis animae nequaquam per se subsistunt nec per se producuntur, sed sunt tantummodo

ut principium quo vivens est et vivit, et cum a materia se totis dependeant, corrupto composito eo ipso per accidens corrumpuntur.

XV. Contra per se subsistit anima humana, quae, cum subiecto sufficienter disposito potest infundi, a Deo creatur et sua natura incorruptibilis est atque immortalis.

XVI. Eadem anima rationalis ideo unitur corpori, ut sit eiusdem forma substantialis unica, et per ipsam habet homo ut sit homo et animal et vivens et corpus et substantia et ens. Tribuit igitur anima homini omnem gradum perfectionis essentialem; insuper communicat corpori actum essendi, quo ipsa est.

XVII. Duplicis ordinis facultates, organicae et inorganicae, ex anima humana per naturalem resultantiam emanant: priores, ad quas sensus pertinet, in composito subiectantur, posteriores in anima sola. Est igitur intellectus facultas ob organo intrinsece independens.

XVIII. Immaterialitatem necessario sequitur intellectualitas, et ita quidem, ut secundum gradus elongationis a materia, sint quoque gradus intellectualitatis. Adequatam intellectionis obiectum est communiter ipsum ens; proprium vero intellectus humani in praesenti statu unionis quidditatibus abstractis a conditionibus materialibus continetur.

XIX. Cognitionem vero accipimus a rebus sensibilibus. Cum autem sensibile non est intelligibile in actu, praeter intellectum formaliter intelligentem, admittenda est in anima virtus activa, quae species intelligibiles a phantasmatis abstrahat.

XX. Per has species directe universalialia cognoscimus; singularialia sensu attingimus, tum etiam intellectu per conversionem ad phantasmata; ad cognitionem vero spiritualium per analogiam ascendimus.

XXI. Intellectum sequitur non praecedit voluntas, quae necessario appetit id quod sibi praesentatur tamquam bonum ex omni parte explens appetitum, sed inter plura bona, quae iudicio mutabiliter appetenda proponuntur, libere eligit. Sequitur proinde electio iudicium practicum ultimum; at quod sit ultimum, voluntas efficit.

XXII. Deum esse neque immediata intuitionem percipimus, neque a priori demonstramus, sed utique a posteriori, h. e. per ea quae facta sunt, ducto argumento ex effectibus ad causam: videlicet a rebus, quae moventur et sui motus principium adae-

quatum esse non possunt, ad primum motorem immobilem; a processu rerum mundanarum e causis inter se subordinatis ad primam causam incausatam; a corruptibilibus, quae aequaliter se habent ad esse et non esse, ad ens absolute necessarium; ab iis, quae secundum minoratas perfectiones essendi, vivendi, intelligendi, plus et minus sunt, vivunt, intelligunt, ad eum qui est maxime intelligens, maxime vivens, maxime ens; denique ab ordine universi ad intellectum separatum, qui res ordinavit, disposuit et dirigit ad finem.

XXIII. Divina essentia per hoc quod exercitae actualitati ipsius esse identificatur, seu per hoc quod est ipsum Esse subsistens, in sua veluti metaphysica ratione bene nobis constituta proponitur, et per hoc idem rationem nobis exhibet suae infinitatis in perfectione.

XXIV. Ipsa igitur puritate sui esse a finitis omnibus rebus secernitur Deus. Inde infertur primo, mundum nonnisi per creationem a Deo procedere potuisse; deinde virtutem creativam, qua per se primo attingitur ens in quantum ens, nec miraculose ulli finitae naturae esse communicabilem; nullum denique creatum agens in esse uniuscunq̄ue effectus influere, nisi motione accepta a prima Causa. (Sr. Acta Apost. Sedis VI. pag. 383. i sl.).

V. Commissio Pontificia de re biblica izdala je dne 24. lipnja 1914. ova rješenja „de auctore et de modo compositionis epistolae ad Hebraeos“ u formi odgovora na tri pitanja ili dvojbe.

I. Utrum dubiis, quae primis seculis, ob haereticorum imprimis abusum, aliquorum in Oriente animos tenere circa divinam inspirationem ac Paulinam originem epistolae ad Hebraeos, tanta vis tribuenda sit, ut attentata perpetua, unanimi ac constanti Orientalium Patrum affirmatione, cui post saeculum IV. totius occidentalis Ecclesiae plenus accessit consensus; perpetuis quoque Summorum Pontificum sacrarumque Conciliorum, Tridentini praesertim actis, necnon perpetuo Ecclesiae universalis usu, haesitare liceat, eam non solum inter canonicas, — quod de fide definitum est, — verum etiam inter genuinas Apostoli Pauli epistolas certo recensere?

Resp. Negative.

II. Utrum argumenta, quae desumi solent sive ex insolita nominis Pauli absentia et consueti exordii salutationisque omissione in epistola ad Hebraeos, — sive ex eiusdem linguae graecae puritate, dictionis ac styli elegantia et perfectione, — sive ex modo quo in ea Vetus Testamentum allegatur et ex eo arguitur, — sive ex differentiis quibusdam, quae inter huius ceterarumque Pauli epistolarum doctrinam existere praetenduntur, aliquomodo eiusdem Paulinam originem infirmare valeant; an potius perfecta doctrinae ac sententiarum consensus, admonitionum et exhortationum similitudo, necnon locutionum ac ipsorum verborum concordia a nonnullis quoque acatholicis celebrata, quae inter eam et reliqua Apostoli Gentium scripta observantur, eandem Paulinam originem commonstrent atque confirment?

Resp. Negative ad primam partem; affirmative ad alteram.

III. Utrum Paulus Apostolus ita huius epistolae auctor censendus sit, ut necessario affirmari debeat, ipsum eam totam non solum Spiritu Sancto inspirante concepisisse et expressisse, verum etiam ea forma donasse qua prostat?

Resp. Negative, salvo ulteriori Ecclesiae iudicio. (Sr. Acta Apostolicae Sedis VI. pag. 417.).

Recenzije.

Vlašić: Savremena biblijska pitanja. Rijeka 1914.

Reveni trudbenik na biblijskom polju O. Vlašić napisao je zgodnu i potrebitu knjigu, da uputi inteligentni lajikat u ispravno shvatanje znamenitih i teških biblijskih kvestija. Iza kratkoga uvoda dijeli knjigu u tri dijela. I. Biblija uopće. II. O nekim knjigama napose i III. Novovjeki nazori o Isusu Kristu.

Ja ću se dotaći samo nekojih pitanja s obzirom na N. Z. Čudim se, da se pisac obragjujući: „Biblija pri svijetlu modernih otkrića“ nigdje ne osvrće na djelo: Deissmann; Licht von Osten (Tübingen 1909.).

„Autencija, povjesnost, istinitost Evangjelja,“ bilo bi dobro, da je pisac doslovno citirao par klasičkih svjedoka iz prvih vijekova za autenciju.

Jednako trebalo je posvetiti više pažnje i unutrašnjim kriterijima.

Bojim se, da će čitalac teško imati jasan pojam o sinoptičkom pitanju pročitavši „Sinoptičko pitanje.“ Trebalo bi zgodnije i jasnije argumente grupirati, ovako je najednoč više kvestija nabačeno, kojih riješenje potpuno ne zadovoljava.

„Više nego je stalno, računajući po pripovijedanju četvrtog evangjeliste, da javno djelovanje Isusovo preseže